

วิทยา สังข์ศิลป์ชัย 2555: การศึกษาวรรณศิลป์และเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบทอาขยาน
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์, Ph.D. 250 หน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาวรรณศิลป์ด้านการใช้คำ ฉันทลักษณ์ ภาพพจน์ และ
ศึกษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบทอาขยาน เอกสารในการศึกษาวรรณศิลป์และเอกลักษณ์ความเป็น
ไทยในบทอาขยาน คือ บทอาขยานในหนังสือเรียนภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 64 บท

การศึกษาวรรณศิลป์ ผลการศึกษาพบว่าวรรณศิลป์ที่ปรากฏในบทอาขยาน ในด้านการใช้คำ
ได้แก่ 1) ด้านความหมายของคำพบ 5 ลักษณะ ได้แก่ คำที่มีความหมายตรง คำที่มีความหมายนัยประหัด
คำที่มีความหมายตามเสียง คำที่มีหลายความหมาย และคำไวพจน์ 2) ด้านศิลปะการใช้คำพบ 4 ลักษณะ
ได้แก่ การเล่นคำ การซ้ำคำหรือซ้ำวลี การใช้คำซ้ำหรือคำอ้อพาส และการหลกคำ ในด้านฉันทลักษณ์
พบฉันทลักษณ์ 5 ประเภท ได้แก่ กลอน โคลง ร่าย กาพย์ และฉันท์ กลอนสุภาพพบมากที่สุดร้อยละ 29.69
โคลงสี่สุภาพ พบร้อยละ 14.06 กาพย์ยานี 11 พบร้อยละ 10.94 อินทรวชิรฉันท์ 11 พบร้อยละ 7.81
กลอนสี่และกลอนดอกสร้อย พบจำนวนเท่ากันร้อยละ 6.25 กลอนเสภา พบร้อยละ 4.69 ร่ายสุภาพ กาพย์
สุรางคนางค์ 28 กาพย์ฉิ่ง 16 และกาพย์เห่เรือ พบจำนวนเท่ากันร้อยละ 3.13 กลอนสักวา กลอนบทละคร
ร่ายยาว กาพย์ห่อโคลงและเป็ยฆนาทฉันท์ พบจำนวนเท่ากันร้อยละ 1.56 ส่วนในด้านภาพพจน์
พบภาพพจน์ 12 ประเภท คือ ปฏิพจน์ พบมากที่สุดร้อยละ 24.63 อุปลักษณ์พบร้อยละ 20.20 บุคลาธิษฐาน
พบร้อยละ 18.72 อุปมาพบร้อยละ 12.32 นามนัยและอวัดพจน์ พบจำนวนเท่ากันร้อยละ 6.90
ปฏิรูปพจน์พบร้อยละ 2.96 อติพจน์พบร้อยละ 2.46 ปฏิภาคพจน์ อธิพจน์และอุทาหรณ์พบจำนวนเท่ากัน
ร้อยละ 1.48 สมพจน์พบร้อยละ 0.49 ของการใช้ภาพพจน์ในบทอาขยาน ส่วนภาพพจน์ที่ไม่ปรากฏเลย
คือ ปฏิวาตะ

การศึกษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย ผลการศึกษาพบว่าเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่ปรากฏในบท
อาขยานพบ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นสังคมพุทธพบร้อยละ 25.53 ด้านการยกย่องผู้มีความรู้พบร้อยละ
21.28 ด้านศิลปกรรมไทยพบร้อยละ 17.02 ด้านครอบครัวและเครือญาติพบร้อยละ 14.89 ด้านสังคม
เกษตรกรรมและด้านสังคมเมืองหลวงมีจำนวนเท่ากันพบร้อยละ 8.51 และด้านการเทิดทูนสถาบัน
พระมหากษัตริย์พบร้อยละ 4.26 ของเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบทอาขยาน

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก